

FILED
 MAR 2 1893
 ST. PAUL, MISSOURI

ORADEA-MARE (N.-VÁRAD) 28 februarie st. v. 12 martie st. n.	Ese in fiecare duminică <i>Redacțiunea:</i> <i>Strada pincipală 375 a.</i>	Nr. 9. ANUL XXIX. 1893.	Pretul pe un an 10 fl. Pe 1/2 de an 5 fl. Pe 1/4 de an 2 fl. 70 cr. Pentru România pe 15 lei.
---	--	----------------------------	--

Ex-regina Natalia.

Unul din evenimentele mai însemnate a săptămânii trecute a fost împăcarea ex-regelui Milan al Serbiei

cu fosta lui soție ex-regina Natalia.

Cunoșcăm cu toți fașele despărțirii, ale cărei scene violente au cutriat totă lumea; divorțul pronunțat la comandă de către sinodul episcopesc din Belgrad; răpirea cu forța a copilului din brațele mamei pe pământ german și espulsarea nefericitei femei din capitala țării, pentru care a jertfit atât de mult.

Și iată toate s'au schimbat de odată. Într-o zi lumea s'a pomenit cu șcirea, că soții cari s'au urât atât de grozav, s'au împăcat.

Acésta s'a întâmplat la Biaritz. Ex-regina s'a dus palid și abătut

la fosta lui soție, i-a cerut iertarea și — după o convorbire de două ciasuri, femeia miloasă l'a iertat.

Pentru ce s'a făcut acésta împăcare, nu se știe pozitiv. Se dice, că pentru a asigura fiului tronul care

a cam început a se clătina.

Acuma e vorba, ca sinodul episcopesc să revoce divorțul pronunțat, și atunci — noua părechie va merge undeva să petrecă împreună — luna de miere.

Publicăm aici portretul frumoșei ex-regine, care a trecut numai de 38 ani.

Serbia a salutat cu cea mai mare bucurie împăcarea, Belgradul s'a iluminat și s'au făcut ovațiuni tinerului rege Alesandru.

Lumea înseamnă nedomerică, căci nu știe nu se vor mai repeta scenele regretabile, care au produs atâtă desavantagiuni junei și încă neintăritei națiuni serbesci.

EX-REGINA NATALIA.

I. S

Ursitórele.

Ursitórele, numite altmintrele și Ursite, iar la Români din Macedonia, mire, albe, hărăsite și cașmete, sânt trei fete séu mai bine đis trei đine¹ cari, după credința unora, vin, ca să croască ursita copilului nou-născut², totdeauna în săptămâna în care s'a născut un copil, în nopțile fără de soț, adeca: a treia³, a cincea și a șaptea noapte⁴; după a altora inse în cele trei nopți dintei după naștere⁵, și cu deosebire în cea dintăiu⁶; și iarăș după a altora abia intr'a opta noapte.

Mai nainte inse de a porni, a veni și a croi sörtea se sfătuesc asupra urselei copilului. Cea mai bătrână intrébă pe celelalte: ce sörte să-i croască? Cele doue mai tinere respund să-i croască bine. Ea inse urseșce după cum a fost mulțamită séu nu, adecă bine séu reu, đicând: «Aibă traiul meu (cutare) đ și somnul meu din (cutare) nópte». Celelalte doue, șciind prea bine că în aceea đ și nópte ea n'a fost mulțamită, o rógă să fie milósă⁷.

După ce s'a înțeles în privința Urselei, se pornesc tustrele la casa unde se află copilul nou-născut ca să-i ursescă.

În timpurile vechi, pe când ómenii erau mai buni, mai drepți și mai priincioși, și nu așa de rei, invidioși și păcătoși ca în điuă de astăzi, se đice că mulți le vedeau când vin și le auđiau cum ursesc, cu deosebire inse móșele, cari priveghiau pe copiii nou-născuți precum și pe mamele acestora⁸.

În timpurile de față inse nu se mai arată nici un mai spun niméruí nimic, pentru că móșele precum și alte persóne din timpurile trecute cari le vedură și le auđiră, au destăinuit tóte secretele lor, și de aceea acum se feresc de urechile lumii și cu atât mai mult de ochii sei. Afară de acésta nici nu e bine ca omul să-și șcie înainte ursita sa, căci atunci, după cum spune un cântec din Bucovina:

De-ar șci omul ce-ar păți,
De 'nainte s'ar ferí,

¹ Burada, Obiceiurile la nașcerea copiilor în Macedonia, în op. cit. p. 44: «Aceste trei mire, numite și albele séu hărăsitele séu și cașmetele (ursitele), se crede că sânt trei fete mari séu neveste îmbrăcate în alb, cari stau prin grădină séu pe sub streșina casei, iar nóptea se primbă și prin ogradă; de aceea este obiceiul că, decă cineva ese nóptea din casă, să se ducă prin ogradă, trebuie numai decăt să tușescă și să-și facă cruce, đicând vre-o rugăciune, Tatăl nostru séu Sfinte Dumneđeule, acésta pentru ca să audă cele trei mire și să se ferescă, ca nu cumva să fie călcate în picidre, ceea ce ar fi mare păcat.»

² Wlislöcki, op. cit. p. 9: «În aceste șese săptămâni a opta nópte după naștere e de mare însemnătate pentru tótă familia, pentru că în acésta nópte vin cele trei Ursite în casă și hotăresc sörtea nou-născutului.»

³ Frâncu, op. cit. p. 148. — Ionénu, op. cit. p. 15. — Laurian și Masim, Dict. limb. rom. II, 543. — I. Slavici, Die Rómänen in Ungarn, Siebenbürgen und der Bukovina, Viena 1881. p. 167. — «Téra nouă», an. III. p. 445: «Dar veni điuă Ursitorilor, adecă la trei đile după naștere, la mieđul nopții veniră să dea hotărîre de ceea ce are să pățescă copilul, când o să ajungă om.»

⁴ Frâncu op. cit., p. 148.

⁵ «Téra nouă», an. II. București 1886. p. 250. — Bolintineanu, Călătorii în Macedonia, p. 89: «Ca și țeranii noștri din Principate, Români Macedonia au Ursitorile. Trei đile dela naștere, cred că trei femei spirite vin în casa unde s'a născut pruncul și țin sfat la căpătăiul légănelui despre a lui ursită.»

⁶ Ședětórea, redact. de Iosif Vulcan, an. II. p. 26.

⁷ Frâncu, op. cit. p. 148.

⁸ Com. de dl I. Georgescu. — «Téra nouă», an. III. p. 444: «Pe când lumca bună eră și ursitórele le auđiá.»

séu:

De-ar șci omul ce-ar păți,
Nici din casă n'ar eși.

Și de-órece în timpul de față nime nu șcie nici nu vede, când sosesc ursitórele, pentru că ele vin de regulă pe la mieđul nopții, când toți cei din casă dorm, și anume cât se póte de incetșor și vorbesc șoptind; de aceea, după credința românilor din unele părți ale Terei Românești, e bine, când un copil se naște și când se presupune că apar ursitórele la feréștră să se țină ușile și ferestrele deschise, și să fie cea mai mare liniște în timpul facerii².

Asemenea e bine ca opt đile dela nașcerea unui copil părinții lui să fie tot veseli, iar nu triști, căci decă sânt triști, se 'ntristeză și ursitorile, și cum vor fi ele în acele opt đile, așa va fi apoi și copilul în viață³.

Mai departe fiind ursitórele adese ori fôrte tonatice și supărăcióse, româncele caută din cu bună vreme tóte chipurile și mijlócele cum le-ar puté mai bine intrá în voce, ca să ursescă nou-născutul copil o viață îndelungată, bună, senină, liniștită și fericită.

Așa în unele părți ale Transilvaniei nemijlocit după ce a început femeea a se trudi de naștere, móșa pune pe mesă un cot de pânză nouă, fină și curată, iar pe pânză un blid plin cu fărină cernută de grâu; apoi, sare, pâne, un caer de lână și un đecer. Tóte obiectele acestea trebuie să remăe trei đile și trei nopți pe mesă. Când se 'mplinesc trei đile dela naștere se vede pe fărină urma ursitórelor. Decă în restimpul a acestor trei đile, cât umblă ursitórele, nu află acest đar, se supără și ursesc ca nou-născutul copil să n'aibă nimic în viață sa⁴.

În alte părți tot în Transilvania se pun asemenea pe mesă, care e frumos și curat așternută, trei talgere cu grâu fiert, trei păhare cu apă și trei cu unt-de-lemn, iar într'o scăfiță o sumă anumită de bani, anume ca prin acésta să le dispue bine. Apa, după credința poporului, însemneză viață, iar untul de lemn, avuție. Și acum, pe când membrii familiei, stând într'o anumită depărtare de mesă, murmură unele rugăciuni, pe atunci móșa, cum se apropie mieđul nopții, prinde a lăudă bunătatea și puterea ursitórelor printr'un cântec, care se numeșce «Cântecul ursitelor»⁵.

În Banat în séra a treia după naștere, când, după credința românilor din acésta țéră, vin ursitorile ca să ursescă sörtea prunculului nou-născut, pune móșa la capul copilului o pogace făcută din făină de grâu curat, iar deasupra pe pogace trei cruceri⁶, apoi o oglindă, un pieptene și o lingură cu untură; anume ca, viind ursitorile, să aibă fiecare câte un crucer de cheltuiélă, apoi ce mánacă, în ce se căută și cu ce se pieptenă. Tot atunci mai pune ea deasupra pogacei încă și o păreche de brăciri noue.

¹ Com. de dl G. Tomoiagă.

² Ionénu, op. cit. p. 8.

³ Ionénu, op. cit. p. 11. — Negoescu, Credințe pop. publ. în Lumina pentru toți, an. III. București 1888 p. 473: «Nu este bine ca părinții copilului, în cele dintăi opt đile să fie triști, pentru că scărbesc Ursitórele și, cum vor fi ele atunci, așa va fi și noul-născut.»

⁴ Com. de dl Rom. Simu.

⁵ Slavici, op. cit. p. 167. — Wlislöcki, op. cit. p. 9—10.

⁶ Decă pune numai un singur crucer, atunci ursitorile încep a se sfădi, al cărei din ele să fie crucerul, și așa sfădindu-se ursesc copilului viață rea. Inse decă sânt 3 cr. atunci fiecare ursitóre își ia crucerul seu și indestulindu-se cu acésta ursesc copilului bine.

A doua ȃi de diminetă mōșa incinge cu brăcirile pe nepotă, iar pogacea, untura și crucerii îi duce și-i dă porcarului satului său altui păstor sătesc ce trece pe strădă și mână vitele la pășune, și anume: pogacea ca să mănânce, cu untura să se ungă pe cap, iar pe cei trei cruceri să-și cumpere ceva¹.

În alte părți tot din Banat mōșa pregătește în seara a treia după naștere o cină, numită cina său cinișora ursitorilor, în următorul chip:

La, cam pe timpul când e sōrele la chindie, o sînă², și o acopere cu o bucată de pânză curată și ne mai purtată. Impregiurul sînăi pune niște brăciri noi, iar la mijlocul ei un blidașel curat, în care tōrnă de 3 ori 3 mâni de făină de grâu cernută prin o sită dēsă; de-asupra făinei pune o lingură nouă cu sare și alta cu unt și un pahar nou și curat cu apă de isvor neincepută, adecă din care n'a bēut nime. Prinde apoi 3 lumini de cēră de tōrtele blidașului, iar impregiurul lui pune tot felul de cereale precum: grâu, cucuruz, pașule, etc.

După ce a pregătit tot acestea, mēsură statul pruncului nou-născut cu trei fire de mătasă roșie pe care le înfășură apoi impregiurul paharului cu apă de pe sînă.

Fiind astfel sînă — mēsă — preparată o pune în capul nepoței și a nou-născutului seu nepoțel, aprinde cele trei lumini de cēră de pe tōrtele blidașului, face de trei ori cruce și apoi se rōgă mai de multe ori către Dumneșu și către precurata feciōră Maria ca să trimită ursitorile, ȃicēnd:

Dōmne, Dumneșeule!
Trimitc ursitorile,
Să vină tōte voiōse,
Voiōse și bucurōse,
La sînă să gustēscă
Lui N. bine să 'mpărtēscă³
N. puținel să muncēscă
Și mult bine să trăēscă! etc.

După rostirea cuvintelor acestora lasă sînă să stee pe tōte nōpte acolo, unde a pus-o dimpreună cu tōte cele ce le-au aședat pe dēnsa, iar părinții nou-născutului dimpreună cu mōșa grijesc ca să vedă ce vor visă.

Mâne ȃi, după revērsatul ȃorilor, vine mōșa cu cele fetițe de vērstă până la șēpte ani, cārora le împărțesc tōte lucrurile de pe sînă, ori numai unele mănâncă copilărești, precum: mere, pere, nuci, etc.; iar celelalte, luându-le și ducēndu-le la sine acasă, le mănâncă cu casnicii sei⁴.

În unele părți din Moldova și Țēra-Romānescă trei zile după nașcerea unui copil se întinde asemenea în camera, unde se află acesta, o mēsă mare încărcată cu mănăncare, spre a îndupleca ursitōrele, cari vin în tunci nōptea și cari, după credința poporului, au nevoie de mănăncare, ca să-i urseze bine⁵.

În alte părți, și mai ales din Țēra-Romānescă, a treia ȃi după nașcerea unui copil, sēra, se pune în casă, unde el dōrme, pāne, sare, vin și bani, cāci în acea

¹ Com. de dl Ioan Popovici, invēțator.

² Sînă se numește o mēsă rotundă de lemn cam de un metru în diametru de mare și făcută de strugar.

³ În unele părți din Banat se întrebunțēză verb. a împărți un loc de a ursi.

⁴ Com. de dl Ios. Olariu, invēțator.

⁵ Bolintinēnu, op. cit. p. 89. — Țēra nouă, an. II. p. 250.

sēră vin ursitōrele copilului să-l urseze și să găsēscă ele de bēut, de mănăncat și bani de cheltuielă¹.

La Romānii din Munții apuseni ai Transilvaniei, adecă la Moți, lucrul cel dintēi este, după nașcerea unui copil, să-i dea o linguriță cu unsōre de urs ca să pōtă resistă influenței ursitōrelor².

În Macedonia este datină ca a treia ȃi după nașcerea să se facă mēsă mare, și se procedēză la un fapt, care se crede că are mare inriurire asupra viitorului noului născut: se pune adecă un băiat său o fată ca de 12 ani, ai cārui părinți trāesc, ca să frāmante o turtă micuță, făcută din aluat nedospit, care se cōce în vatra casei în cenușă. Acea turtă se pune apoi sub perna pruncului și se păstrēză 40 de ȃile. Dēcă este băiat, se mai pune o pungă cu bani, o armă, o carte, cālimari, hārtie și o pēnă, și alte obiecte după profesiunea ce părinții doresc să îmbrățișeze; dēcă este fată i se pune ac, degetar, fōrfeci și altele.

În nōptea ce urmēză se culcă toți mai de vreme și se închid ușile, cari nu se deschid cu nici un preț ori cui ar veni din afară, cāci se crede că în cea nōpte au să vină cele trei mire să scrie norocul și sōrtea pruncului.

De aici este credința la poporul romān din Macedonia, că omul nu trebuie să se scārbēscă despre ori ce nenorocire i s'ar întēmplă, cāci ori-ce ar fi făcut ca să se evite cea ce i s'a întēmplat, ar fi fost cu neputință, cāci așa i-a fost scris să pătēscă.

De se 'ntēmplă ca la casa omului să fie cāni, atunci în nōptea aceea, se trimit pe la nēmuri său prieteni ca nu cumva lātrând, să se se sparie cașmetele și să fugă³.

În fine, Romānii din Bucovina cred și spun că venind ursitōrele și neafând lumină în casă, unde se află copilul nou-născut, atunci se mānie, și-i ursece o sōrte rea. Din contră, aflând lumina, îi ursece o sōrte bună. Dreptu aceea, fiecare mōșă precaută, cum prinde a se îngănă ȃiua cu nōptea, aprinde o lumină și o pune pe mēsă ca să ardă tōtă nōptea⁴.

Sosind acuma ursitōrele, spun o sēmă de Romāni, că intră forțe incet pe ferēstră său pe ușa casei, unde se află copilul nou-născut, se duc până la lēgānul acela, se pun la cāpētēiul lui și acolo apoi stānd îi țes viitorul⁵. Dela această credință se vede că vine apoi și datina Romānilor din unele părți ale Țērei-Romānești de a ține, când se nașce un copil, ușile și ferestrele casei deschise, ca să aibă pe unde intră ursitōrele⁶.

Cei mai mulți ēnși inse cred și spun că ele, după ce au sosit, se postēză la ferēstra casei, unde se află copilul⁷, și stānd acolo încep mai întēi și întēi a-i tōrce firul vieței, și anume cea mai mare, adecă Ursitōrea ținēnd o furcă în mână pune firul și învērte fusul; cea mijlocie, adecă Sōrtea, îl tōrce din caerul prins la furca

¹ Ionēnu, op. cit. p. 15. — Laurian și Massim, Dict. II. 543. „Ursitorile vin în acea ȃi nōptea, și de aceea pentru acea nōpte, se pune la capul pruncului o mēsă cu cele mai simple mănăncări: pāne, sare, vin, etc. din cari să mănăncă ursitorile și să fie bine dispuse pentru prunc».

² Frāncu, op. cit. p. 147.

³ Burada, Obiceiurile la nașcerea copiilor în Macedonia, în op. cit. p. 43—44.

⁴ Com. de dl G. Tomoigă.

⁵ Frāncu, op. cit. p. 147. — Bolintinēnu, op. cit. p. 89.

⁶ Ionēnu, op. cit. p. 8: „Când un copil se nașce, apar ursitorile la ferēstră, de-aceea se țin ușile și ferestrele deschise și cea mai mare liniște în timpul făcerii».

⁷ „Șēdētōrea“, ed. de Iosif Vulcan, an. II, p. 26. — I. St. Negoescu: „Credința“, în „Lumina pentru toți“, an. III, București 1888, p. 473. — „Familia“, an. XIX, p. 30.

ce o ține Ursitorea în brau, și-l înverșește pe fus; iar cea mai mică, adică Mórtea, ținând în mână un fórfece printre tășurile căruia trebuie să trecă firul, când voiește, atunci stringe fórfecele la olaltă și taie firul¹.

După ce i-au tors firul vieței, decă copilul s'a născut iutr'un cias bun, prind a cântă cu un vers fórte frumos, voios și plăcut și a-i sorți de bine; iar decă s'a născut intr'un cias reu, nu numai că prind a dauți și a cântă cu un viers fórte duios și trist, ci tot-odată a-i și sorți de reu²; apoi încep pe rând: una a-i da minte și noroc, alta frumusețe séu uriciune, a treia bogăție séu sărăcie, glorie séu robie, mai pe scurt a sorți sórtea noului-născut, spunând din fir în păr tóte cele ce au să i se întâmple, și când va muri, de ce fel de mórte are să mórá.

De aici apoi, dela această credință, se vede că vine și datina móșelor din unele părți ale Transilvaniei de a nu privi la ferăstră, când se naște vre-un copil, temându-se ca nu cumva să vie ursitórele și prin acesta, fiind că nu le este iertat să le védă, să le supere³.

Ce se atinge în special de ursita lor, trebuie să notăm aici că ea, fie 'n bine fie 'n reu, fie ori și cum va fi aceea, după ce au rostit-o odată și au scris-o intr'o carte, numită «Cartea Sorții»⁴, nu numai că trebuie să se implinască, ci ea rămâne vecinică, neschimbată, nimene în lume, afară de unicul Dumneșeu, care e mai mare și mai puternic decât dênsele, de s'ar pune luntre și punte și de ar întrebuintă ori și ce ar voi, nu e în stare să prefacă ceea ce au ursit ele odată; ori să-l scape din pericolul séu mórtea care i-au predestinat-o⁵. Un singur mijloc prin care s'ar schimbă ursita unui om, e numai acela: decă auđindu-le ce au ursit, s'ar rugă nemijlocit după acesta și anume până ce n'au apucat a i-o scrie în Cartea Sorții, să-i croască altă ursită mai bună. Decă inse au apucat acuma a o scrie, atunci e inzadar⁶.

Un copil, la căpétéiul căruia ursitórele nu s'a putut înțelege, va avé o vieță sbuciumată în bine și în reu⁷.

Credința în ursitóre, în nemărginita lor putere de a crof după voință sórtea fiecărui om și nestrămutabila lor hotărîre, nu numai că e fórte respândită și adânc înrădăcinată în sîmul poporului român, ci ea este tot-odată și fórte veche, de óre-ce, după cum ne vom încredința din șirele următóre, Românii au moștenit-o dela străbunii lor, dela vechii Romani.

Romanii aveau, ca și Românii de ađi, trei đine de naștere pe cari le numiau în genere Parcae, dela verb. pario-partus a naște, iar în specie pe una Parca, dela actul nașcerii, pe a doua Nona și pe a treia Decuma, dela lunile a noua și a đecia, în cari se nasc ómenii. Mai pe urmă inse, voind a le asimilá Moerelor (*Μοῖρα*) grecești¹, eliminară pe Parca și adaoseră lângă

¹ „Familia“, an. XIX, p. 312.

² „Familia“, an. XIX, p. 302, 313, an. XX, p. 586.

³ „Familia“, an. XIX, p. 302.

⁴ I. Pop Reteganul, Povești, Partea IV, p. 50. — Credința Românilor din Bucovina.

⁵ Com. de dl Rom. Simu, — „Ședătórea“, ed. de I. Vulcan, an. II, p. 27.

⁶ Com. de dl Anton Georgiu, din Transilvania.

⁷ Frâncu, op. cit. p. 148.

⁸ Grecii cei vechi credeau că intr'o peșteră intunecósă nu departe de tribunalul suteran se aflau trei đine de sórte, pe cari le numiau ei cu un nume colectiv *Μοῖρα*, iar în deosebi pe cea dintâi *Κλωθώ* (klotho=torcătóre), pe a doua *Λαχέσις* (Lachesis=hotărîtóre de sórte) și pe a treia *Ατροπος* (Atropos=neindepăr-tóre dela hotărîrea sa.)

Nona și Decuma pe Morta ca đină a morții, pentru că în naștere se cuprinde și Mórtea.

Aparițiunea și lucrativitatea acestor trei surori torcătóre séu ursitóre se citéză de cătră poeții și sculptura romană cu puține abateri intocmai după modelul mitologiei grecești. Precum Moerele grecești, așa și Parcele, ca đine de sórte, vin la cel născut și-i anunță sórtea, întéia și a doua hotărîndu-i bine, iar a treia de regulă o mórte curêndă, spunêndu-i tot-odată din ce are să fie aceea¹.

Pe lângă Parcae Romanii mai aveau încă și o altă specie de đine de naștere anume Fata Scribunda, cari dela împêratul August încóce s'a recunoscut a fi identice cu Parcele și cari se invocau în điuă din urmă a sêptemânei ca să hotărêscă sórtea pruncului².

Fata Scribunda veniau cântând și scriau sórtea nou-născutului intr'o carte séu pe o tablă, unde sînt scrise sorțile tuturor ómenilor, și ce a fost odată scris a fost fatum, đisă divină³.

Astfel credeau Grecii și Romanii!

Deci din cele reproduse până aici resultă că ursitórele române, atât în privința numărului cât și aparițiunii și ursirii lor, corespund intru tóte cu Moerile grecești și cu Parcele și Fata Scribunda ale Romanilor.

Se naște acum întrebarea: de ce le numesc Românii ursitóre séu ursite, și nu Moere séu Parce, cum le numiau Grecii și Românii?

Atât Grecii cât și Romanii credeau că Moerele séu Parcele nu numai că torc firul vieței omenești, din care causă s'au numit ele apoi atât de unii cât și de alții torcătóre, surori torcătóre⁴, ci tot-odată că ele îl și urđiau⁵.

A urđi inse vine dela verb. lat. ordior, orsus (orditus) sum.

Deci dela verb. ordior s'au format pe de o parte în limba română cuvintele: a urđi, urđire, urđit-ă, urđóie séu urđoi și urđitor, urđitóre și urđelă; iar pe de altă parte și anume dela sup. orsus verb. a ursi și preursi=a predestiná, ursitóre și ursite=dinele ce predestinézá, ce sorțesc, ursit dim. ursitel fem. ursită=persónele predestinate a se insoți între olaltă, și ursitori și ursitóre=persónele, respective vrăjitorii și vrăjitórele, cari fac pe ursită⁶.

Prin urmare credința în Ursitóre și în ursirea séu predestinarea lor nu póte fi de altă origine, fără numai romană.

Afară de acesta ne mai pot servi ca dovédă despre originea lor romană, — pe lângă đicerile «asă mi-a fost ursita, așa mi-a fost sórtea, așa mi-i sórtea, așa mi-a cântat Úrsita când m'am născut». — încă și aceste: «asă mi-a fost partea, așa mi-a fost împărțit» ceea ce însemnézá atâta cât: așa mi-a fost ursita séu sórta, așa mi-a fost ursit séu sorțit; apoi: asta mi-a fost partea, adică: asta mi-a fost ursită, asta mi-a fost menită de Ursitóre ca să-mi fie soție, ceea ce ne aduce aminte de Parcele romane, căci din aceeași rădăcină,

¹ Preller, Románische Myth. II. Bd, Berlin 1883, p. 193. — Marienescu, Cultul păgân și creștin. I. București 1884, p. 309.

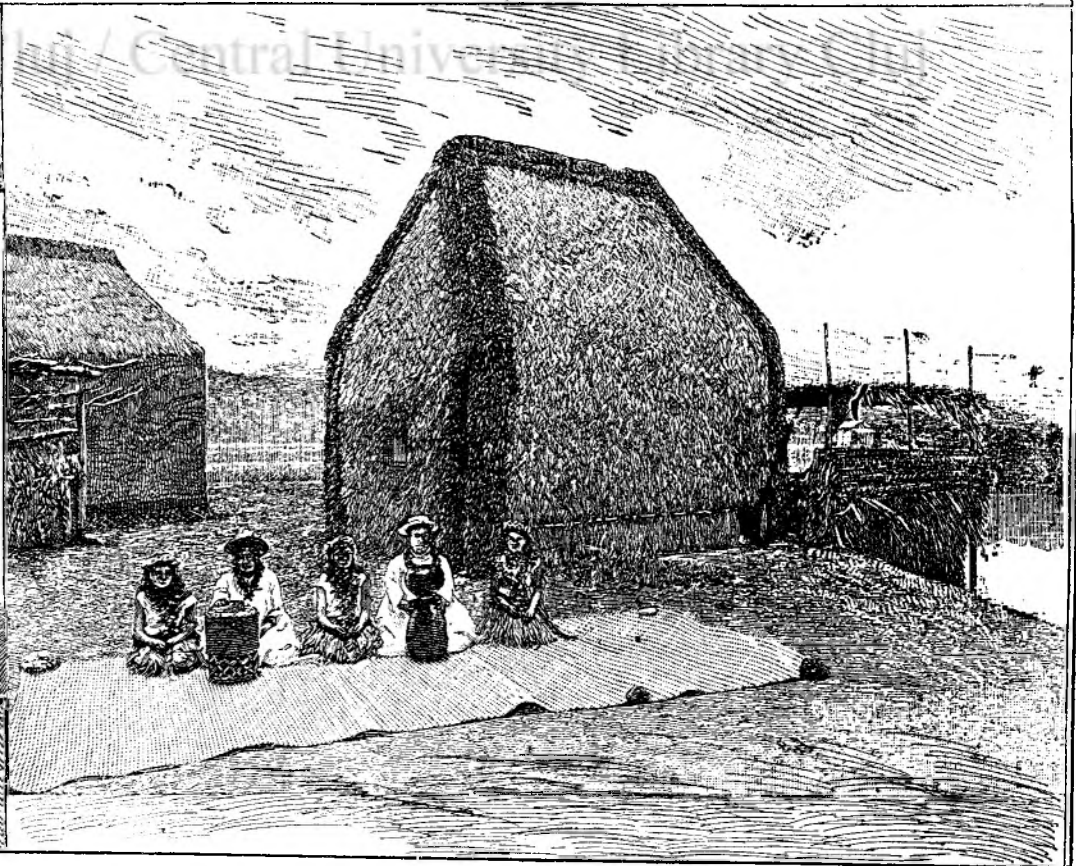
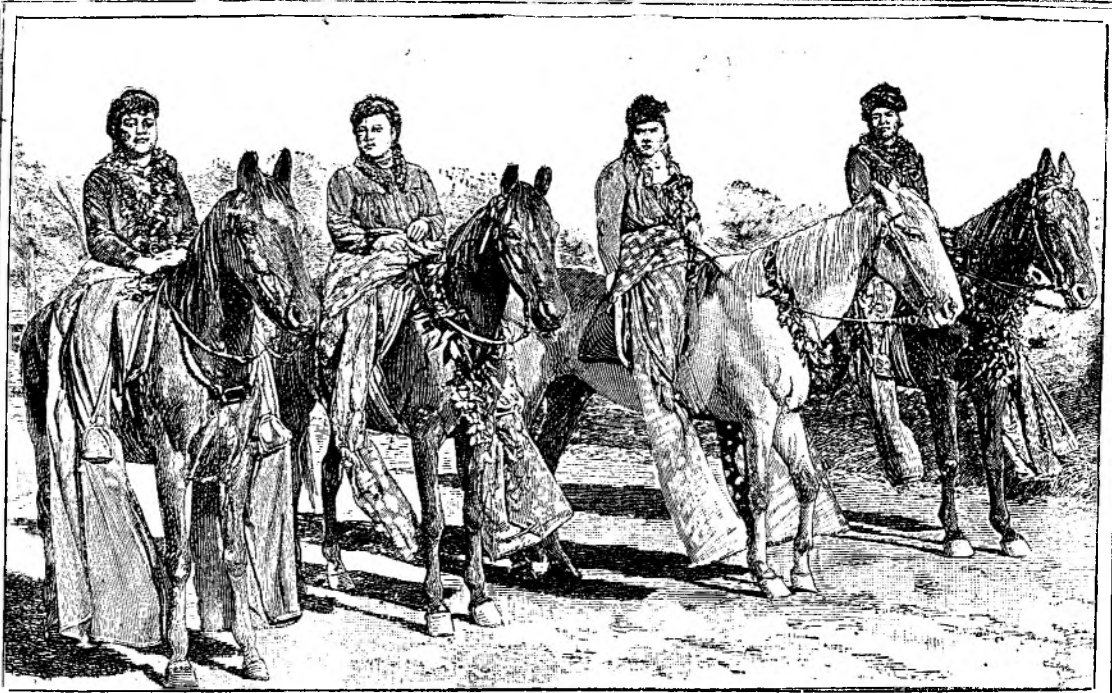
² La Greci Moerele veniau a șeptea đii să hotărêscă sórtea. După Tertulian (de an. c. 39) în điuă din urmă a sêptemânei, ceea ce corespunde cu a șeptea đii, iară Preller (Róm. Myth. II, 210) le invocă a doua đii.

³ Marienescu, Cultul păgân, p. 310.

⁴ Preller, Gr. Myth. I, 434. — Idem, Róm. Myth, II, 193.

⁵ Senec. Apocol. At Lachesis plena orditur manu et Neroni multos annos de suo donat.

⁶ De aici vine apoi că unii, bună órá ca Cihac, Dict. I, a scris și pe đinele din cestiune cu z și nu cu s, urđitóre=(đină) în loc de ursitóre (asemenea đină), ceea ce inse nu e corect.

Poporațiunea din Hawaii.

din care se trage cuv. Parca, se trage și cuv. pars—parte—sörte.

In fine, ca dovédă despre originea romană a Ursitoarelor, ne mai pot servi încă și cuvintele förte întrebuințate de poporul român, precum: asta mi-i scrisa, așa mi-i scrisa, așa mi-a fost scris, așa stă scris in slovele ursitoare, apoi: așa mi-i data, așa mi-a fost dat, să fie, ce să fac decât nu mi-a fost dat altminterlea, etc. ne aduc aminte de Fata Scribunda și de fatum al Romanilor.

S. FL. MARIANU.

Sol al Morței!...

Se-ai venit așa de grabă
Sol al Morței, o somn dulce!
Nu vreau ochii să se 'nchidă
Și gândirea-mi să se culce...

Căci destul dormi-voi rece
Intr'o veșnică 'nghețare,
Lasă-mi dar in clipa vieței
Caldă inimei visare...

Nu veți câtă voluptate
Se imprășcie 'n natură?
Tot ce sufletu-ți pëtrunde
Tot ce gândurile-ți fură!

Abiá sórele se stinge
Intre norii arămii
Și rësar luceferi de-aur
Din albastrele pustii...

Către ei, — uitate patrii —
Urmând calea lor cea lungă
Se tot duc a mele gânduri
Și nu pot să mai ajungă!

Din 'nălțimile senine
S'a lăsat tăcere sfântă,
Numai clarele isvóre
Innul dragostelor cântă.

Stelele ce-aruncă 'n spații
Strălucirea lor de vécuri
In văpăi nenumărate
Tremurând s'apriind pe lacuri.

Și când firea-atâtea daruri
Îmi desvélue dar mie,
Pentru ce m'ai duce-o clipă
Intr'a morței grea domnie?

E păcat, ca să adórmă
Intr'a ochilor oglinde
Atât farmec de imagini
Ce 'n Natură se intinde...

Fugi o somn, cu-a ta odihnă
Impetrită 'n nesimțire,
Lasă 'n marea ei de doruri
Să se 'nece-a mca gândire.

Căci aștept, ca prin minune
Să-mi apară blând sub stele,
Ea, a inimei tortură
Farmecul gândirei mele!

Lasă-mi pleópele deschise
Lasă-mi liniștea visării,
S'o vëd, — albă nălucire —
Lin pășind in umbra sării

Și cu drag privind in ochi-i
Negri-adânci ca un mister,
Uitând lumea și pământul
Să me simt mai sus de cer!

Ah! dar iată luna albă
Strălucind pe albastru-i drum...
Du-te somn intr'altă parte,
Nu mai pot dormi acum!

D. NANU.

Odată și acuma.

Spune-mi, ai mai multe epistole de aceste valoróse?
Acésta întrebare o puse cu ton aspru un domn
de etate mijlociă la fetișóra lui, ce-i sta nainte, și
in loc de ori ce respuns, își plecá capul și scoțënd
basméaua și-o ținú la ochi căci o inăbușiră lacră-
mile.

— Claro, să-mi dai epistolele numai decât! — dișe
tatál mai departe, care nu se înșelá luând tăcerea co-
pilei drept un respuns afirmativ, că adecă are mai multe
epistole de acel soiu.

Clara se ridicá suspinând și tremurând, spre a
implini porunca.

Vëdënd dómna Richter situația fiicei sale se simți
indatorată a-i sări intr'ajutor, deci apropiindu-se de bär-
batul ei și punëndu-i mâna pe umër, dișe cu voce lin-
gușitoare:

— Te rog, Heinrich, nu mai fi așa aspru cu
ea; el e un tiner cult, și tare cum se cade, m'am con-
vins despre acésta cu tótă siguranța; apoi și este din-
tr'o familie bună și de óre ce noi incepurăm eroarea, de
a-i lăsá atât de des singuri nesupraveghiați, așa in fine
a nóstră e vina tocmai atât de mare ca și a lor, că au
ajuns lucrurile unde au ajuns.

— Bagsémă tu escusi tot lucrul, ce? — întrebá
domnul Richter sarcastic.

— Eu — nu — adeca — cum să-ți spun — mur-
murá confusă mica damă, — o acest nefericit invëtă-
mënt musical!

— Da, acest invëtământ nefericit de musică! dișe
bärbatul. Tu veți bine, ai causă a dișe acum așa, cu
deosebire după ce recunoști, că cu puțină atențiune din
partea ta, s'ar fi putut incungiurá aceea fatalitate. Nici
la un cas și nici sub o impregiurare nu se póte scusá
nerușinarea vagabundului dascál de musică!»

Intr'aceste el mototoli biletul cel parfumat, ce-l
ținé in mână, ca și când ar fi voit să-și resbune asu-
pra lui.

Privirea lui se intunecá și mai tare, când ficia lui
cea ascultătoare, Clara, îi puse inainte mai multe epis-
tole legate cu peteluțe albastre; el le privi, un moment

numai superficial, fără de a ceti titula și apoi le predece muerei sale cu un gest desprețuitor.

— Păstrează-le până de sêră, atunci le-oi ceti, țise el; deocamdată Clara nu-i iertat nici sub un preț să se întelnescă cu domnul, care a avut îndrăsnela a se folosi de increderea noastră într'un mod atât de mârșav.

— O, iubite tată! — țise fata apropiindu-se de tatăl ei și rugându-l cu mânila la olaltă, scumpul meu tată...

— Despre prostia acêsta nu voi să mai aud nimic, — respunse dl Richter, rădicându-se. Un dascăl de musică nu-i pentru fata mea!

Și după ce tatăl s'a declarat atât de energic, țise puse pâlăria pe cap și se indreptă cătră templul consacrat ȃului comerțului din buna cetate Hamburg, cătră bursă.

Indată ce părăsi el odaia, se aruncă Clara in brațele mamei sale. — Ajută-mi, scumpă mamă, o rugă ea. Tu ești totdeuna atât de bună cu mine — o, numai astă-dată-mi mai prinde parte și nu me lăsă să me nerferesc.

— Cu tôte că tata vede in iubirea ta o greșelă, copila mea, eu totuș numai aceea ț-o imput, de ce ai ascuns-o și de mine, — țise dómna Richter, netețindu-i pèrul cel scilpicios al fiicei sale.

— Dêcă ai șcii tu mamă, ce am suferit eu ênsăș prin aceea....

— Eu ț-o cred și ț-o iert, pentru că șciú cum e inima in anii tei! — Dă-ți acum numai tótă silința de câștigă pe tata iară in partea....

— Ah, spune-mi numai cum, — o intrerupse Clara repede. Indată cât va ceti epistolele, nu cred că mai este speranță pentru mine. Rudolf scrie atât de romantic — și, tu șcii cât ureșce tata tot ce-i romantic.

Buna muere-și dete tótă silința de a mângăia pe Clara și după ce-i succese puțin, se duse in chilia ei, ca să încuie epistolele lui Rudolf in mēsa ei de scris. Deschiđend sicriul dădú de o legătură de epistole legate cu petea roșie, pe care le luă la sine suriđend.

Erau scrise de o mână bărbătescă și încă adresate la o Clara, la o Clara care inainte cu 20 ani încă fu tineră amorosă, și când dómna Richter le desfăcú și le ceti îi veni bătător la ochi cât de bine semēnau epistolele acele de amor cu acele scrise de amoresul fiicei sale. Da! asta-i o scăpare. Curagiu dar!...

*

Cina erá trecută și domnul Richter se puse in cettinel pe scaunul seu cu spate apoi intreba: Unde sânt epistolele?

— Acil

— Și ochelarii mei?

— Aceia inse nu se găsiau nicăiri.

— Daună, țise domnul Richter, dar totuș nu — atât mai binel Ceteșce, și tu Clara — ascultă!

Dómna Richter erá singură care șciea unde-s ochelarii bărbatu-so și când fu pusă de el să-i cetescă epistolele, se ivi pe un moment un suris in giurul buzelor ei, dar indată se reculese și prinse a ceti:

»Hamburg la 23 april».

— Cum? o intrerupse numai decât domnul Richter, acêsta e data primei epistole? — Acum sântem in octombrie, așa dară Clara mai bine de o jumătate de an umblă pe furiș de noi!

Dómna Richter nu luă notiță despre observarea bărbatu-so ci ceti mai departe:

«Din primul moment, când te vėđui, te-am adorat, și me simțiam prea fericit, de puteam sărută pulbe-

rea, ce o atingea picioruțul teu cel delicat, ca de porumbiță!»

— Stăi o lécă, — țise domnul Richter, — trebuie omul intr'adevăr să se reculegă, ca să pótă ascultă astfel de prostii și lucruri ridicole!

Dómna continuă mai departe accentuând fiecare cuvânt:

«Zimbirea ta m'a fermecat și eu simt puterea in mine de a-ți prepară o sörte fericită, de și la inceput impregiurările nu ni-or fi prea splendide....»

— Omul acela-i nebun de legat — intrerupse dl Richter; — el vorbeșce despre viitor și nu gândeșce la aceea că cu speranța gólă nu poți ține o familie! Un om cu minte mai înteu își face casă și mēsa și numai după aceea-i caută borēsă! — Acum scumpă muiere, ceteșce mai departe!

Și dómna Richter ceti tot in acelaș ton mai departe:

«Nu te supără dêcă-ți declar că tu ești cea mai frumósă, cea mai bună și cea mai perfectă ființă ce am vėđut-o in vieța mea!»

— Dómne Dumneșcule ce prostii imense și esagerate! — Eu nu pricep de loc, cum e tineretul de astăđi, dar aceea ț-o pot spune, Clara, că 'n vremile ju-niei mele i-ar fi fost la un tiner rușine a vorbi astfel de prostii.

«Trebuie să te vėđ ori mor!»

— Pe Dșeul meu, omul acesta-i total nebun!»

«Aceia, — ceti dómna Richter cu voce inaltă, — care me oprese a me apropiá de tine, o fac numai din cauza că sânt sărac, bine șciú ei că altcum sânt din familiă bună și neobosit in silințele mele de a me ridicá, și te iubesc din tótă inima. Te conjur drept aceea scumpa mea Clara, mai bine a suferi ori și ce, decât să lași a fi jertfită vițelului de aur séu cu alte vorbe a te vinde ca pe o sclavă!»

— Pe Dumneșcul meu, — exclamă Richter, — omul acesta își permite mari obrăznicii, față de părinții tei!

— Eu nu-mi aduc aminte să fi đis séu să fi scris Rudolf așa ceva, — țise Clara plângend, el nice nu șciuse încă dóră că tu nu-i vré să-ți dai invoirea.

— Invoirea mea? E, să-mi fi dat eu invoirea?

Tatăl scutură din cap energic, murmură ceva, ascultă apoi până la fine cetirea epistolelor fără a mai face vre-o observare.

După ce dómna Richter ceti ultima pagină a ultimei epistole, sări el ca mușcat de șerpe in sus.

— Scandal! — strigă el, — așa dară la aceea s'a gândit! Faimosul domn instructor vré să te răpescă? — Intr'adevăr că-mi e rușine a avé o astfel de fată, care permite cuiva a-i face o astfel de propunere! — Unde-mi e pâlăria? — Fridrich! unde-i leneosul ăla? Hei, da, o birjă, eu....

Inse 'n minuta asta il apucă dómna Richter de mâna dréptă și Clara de mâna stângă. — Dar tată, ce-ți este? — strigă fata; Rudolf nu și-a permis nici odată a-mi propune astfel de lucruri grozavel! Lasă-me să vėđ și eu epistola... O, mi-am gândit-o, asta nici nu-i scrisórea lui Rudolf! Me rog, uite-te numai: datul ăsta este de acu-s doueđeci de ani, pe Rudolf nici nul chiamă... Heinrich! — Tată, tată, tu țai-audít cetindu-ți-se epistolele tale de amor care le adresași la mama inainte de asta cu doueđeci de ani!

Domnul Richter aruncă repede o privire pe șirele ce i se țineau inainte, își cunoscú scrisórea, se roși la

față ca racul și se lăsă pe un scaun, pierdându-și glasul de mirare.

— Cum a fost asta — greșéla asta posibilă? întrebă el după o pauză, adresându-se murei sale, ferindu-se de privirile față-sa.

— Tu șcfi Heinrich, e tare de mult, și noi ne-am schimbat tare, încât mi-am gândit, că tu nu-ți mai poți aduce bine aminte, cât de nenorociți am fost și noi, când părinții mei nu vrură a nici auđi de căsătoria noastră, și fiind că nu șcieau alt mod de scăpare, decât...

Negustorul tuși înădușit și đise: Destull! Acuma vėd că tot lucrul e o mistificare miserabilă. Inse m'oi cugetá peste lucru și inainte de tóte m'oi informá că cine-i domnul ást prețios Rudolf.

In după amiédăđa viitóre auđi Clara că Rudolf a aflat grație la tatál ei. Ásta făcú până 'n điuá o preumblare prin oraș, ca să se informeze mai aprópe despre Rudolf. Informarea, care o primí despre tinėrul artist fu de astfel, că domnul Richter se hotărí, se 'nchidá un ochiu și să iee de ginere in locul avutul și plinului de influință pe săracul inse harnicul artist. El inse puse condiția, ca tinerul bărbat să-și capete intėi in conservatoriu un post bun, și prin cunoșcința bogatului negustor i și succese in curėnd tinerului musicat.

Din limba germană de

I. P. R.

Higiiena spirítului.

III.

Gintr'un oraș din Germania la tribunalul de acolo erau mai mulți judecători, toți amici la olaltă. Unul dintre ei, totodată și psiholog mare, susținea sus și tare, că intipuirile au o influință atât de puternică asupra omului, încât pot causá și mórte. Colegii lui se rideau de el și nu voiam să credă afirmațiunile lui. Ca să le dovedescă adevėrul susținut, cu ocasiunea unei condamnări la mórte, cerú să i se predee delicventul pentru a puté el efeptul judecata după plăcere. Implinindu-i-se cererea, spuse celui judecat la mórte, că voieșce a-i luá vieța intr'un mod fără ca să simte ceva durere. In cealaltă đí apoi îl aduse intr'o salá unde erau de față toți ceialalți judecători. După ce l'au culcat cu fața in sus pe mėsá, îl provócá să-și inchidá ochii și apoi îl impunse c'un ac la mâni, la picíore și in locul inimei. După operațiunea asta l'a lásat să pauzeze cam 5 minute și apoi îl întrebá: «simți dureri?» «Nul» fu respunsul. «Grigi dará — đise judecătorul, — că vei fi atins mai odatá, iar când te voi atinge a treia órá, vei murí!» L'a impuns apoi mai odatá și numai decât a treia órá. Colegii de față zimbiau cu batjocură, care inse in curėnd se schimbá in mirare, căci visitánd delicventul, l'au aflat intr'adevėr mort. Áșá putere mare avú asupra lui intipuirile!

Din exemplele inșirate este evident, că ce mare influență au alimentele spirituale asupra vieții nóstre spirituale, asupra tuturor faptelor nóstre și in genere asupra fericirei nóstre.

Este deci ceva fórte caracteristic pentru tóte evurile, dar in deosebi pentru seclul nostru, că de și șcim și súntem convinși, cumcă nu atât stomachul, ci mai ales spiritul este chemat a deslegá tóte problemele de culturá, totuș pe când cu higiera corpului s'au ocupat și se ocupá fórte mulți bărbați de șciință și avem și o multíme de manuale, ba, ce e mai mult abia putem ceti

jurnal, in care să nu auđim diferite instrucțiuni despre analisisarea diferitelor alimente corporale, despre mijlócele, prin cari ne putem perfecționá și conservá facultățile corporale — tot atunci despre higiena spiritului, adevăd despre modul, cum avem să ne conservám spiritul in sánetate, cari ar fi alimentele de frunte ale spiritului, cum să le folosim acestea și de cari să ne păzim etc. — despre tóte acestea fórte puțin se aminteșce.

Causa, că acest ram al șciinței este áșá negligat, nu póte fi lipsa de materiá, căci acésta ni se ofere in vieța de tóte đilele la tot pasul.

Singurul motiv pentru timpurile mai vechi este, lipsa de cunoșcințe mai adânci in privința asta, iar seculul nostru incliná cu mult mai tare spre realism și sensualism.

Puterea aceea, care áșá đicėnd involuntar ne conduce, ne sileșce a sevėrși lucruri corespunđtóre și plăcute intru susținerea esistenței, este inăscută in fiește-care om și se numeșce instinct. El este factorul ce ne indėmná la căutarea și alegerea alimentelor atât corporale cât și spirituale.

Instinctele sensului, cari indėmná pe om și-l conduc la susținerea vieții sale corporale, au base reale, țintesc la scop real, lucru natural este deci că corespund atmosferei reale de astáđi.

Instinctele spirituale súnť însușiri mai inalte, eschisiv omului donate, dar in atmosfera din *fin de siecle* și aceste incep a luá caractere sensual. Musica clasicilor destinată ca să nobiliteze inima ađi a devinit un mijloc pentru iritarea intregului organism; tot aceeaș direcțiune o observám și in lectură, ba până și pictura este infecționată in acest aer plin de miasmele sensualității.

Fiește-care seclu își are caracteristica sa. Nici odatá inse seclu viitor nu s'a folosit de mantaua celui trecut. Și seculul nostru acuș o să viná acoperit de vėlul trecutului, dar prin acest vėl deja strėbat rađele seculului viitor, rađe, cari lasá a deduce o atmosferá mai curată, cu cugete și principii mai limpedite și încăldită de căldura binefăcėtóre a umanității și a idealismului mai nobil. Atunci și higiena spiritului va avé teren mai larg și apostoli mai mulți. Atunci de sigur nu se vor indestulí ómenii numai cu aceea, ca să aibá vipt bun și sánetos, haine acomodate temperamentului, aer curat in chilii și áșá mai departe... ci vor fi cu atențiune și la aceea, că colorile să nu fie prețuite numai de după curentul modei, musica să nu servescă numai pentru distragere și lucș, lectura să nu fie numai un mijloc prin cari omorím trupul și ne umplem capul cu fel de cunoșcințe — ci tóte aceste să fie considerate ca alimente adevėrat spirituale, dela cari atėrná sánetatea și desvoltarea spiritului. In fine nu vor căutá tóte morburile să le vindece numai cu materie, ci va serví ca medicament in anumite casuri și colorile, apoi musica și in fine lectura, ales, la morburile spirituale, precum serveșce astáđi de mediciná carnea și vinul bun la cei anemici.

MIHAI PACATIAN.

Lumina pe care o aprinđi pentru tine, luminezá și celorlalți.

*

E mult mai ușor de a stinge prima dorință, decât a satisface pe celelalte.

*

Cei mai buni prieteni súnť acei care îți spun multe adevėruri și puține laude.

SALON.

Sesiunea gen. a Academiei Române

in 1893.

I.

Deschiderea sesiunii s'a făcut *marți la 23 februarie* (7 martie.) In lipsa președintelui dl Ioan Ghica bolnav, vicepreședintele Iacob Negruzzi, deschide sesiunea, fiind de față membri: G. Barițiu, V. Babeș, V. Maniu, Gr. Stefanescu, V. A. Urechiă, Gr. Tocilescu, N. Ionescu, Fl. Porcius, St. Fălcoian, Sp. Haret, Brândza, I. Caragiani, P. S. Aurelian, Iosif Vulcan și N. Quintescu și doi membrii corespondenți D. C. Olanescu. Ioan Bogdan, I. Bian, Gogu.

După aceste secretarul general dl D. A. Sturdza a dat citire *raportului* seu asupra lucrărilor făcute in anul 1892—93.

Inteu anunță, că in anul trecut Academia a perdut trei membri dintre cei mai distinși: episcopul Melchisedec, Grigorie Cobălcescu și George Sion; iar dintr-un corespondent a repositat dr. Felix Bamberg.

Din continuare, estragem următoarele:

Academia a fost reprezentată prin delegațiuni de membri la tristele ceremonii ale inmormântării celor trei regretați colegi decedați in țără.

O reprezentare de aceeaș natură a făcut Academia, prin însărcinarea dată dlui N. Ionescu, la inmormântarea marelui cetățean Dumitru Brătianu, care nu a fost membru al Academiei, dar a fost ministru al instrucțiunii publice la 1867 și in această calitate a preșidat ședința de inaugurare a Academiei și a patronat constituirea și începutul activității sale.

Academia a participat in anul trecut la serbarea unui eveniment pe atât de imbucurător pe cât este de rar. Venerabilul nostru coleg, G. Barițiu, privit de întreg nēmum românesc cu cea mai înaltă venerațiune pentru munca sa neobosită de șese decenii in luminarea și înălțarea națiunii, a implinit, la 12 maiu trecut, 80 de ani ai vieței sale. Academia, care a fost fericită a numără dela a ei înființare pe dl Barițiu între membrii sei, a luat parte la serbarea, care s'a făcut cu această ocasiune la Sibiu. Colegii noștri dnii V. A. Urechiă, Gr. Stefanescu, Gr. G. Tocilescu, P. Poni și Iosif Vulcan au reprezentat Academia, înmănuând Nestorului scriitorilor români o adresă de felicitare a Academiei.

Ascultând relațiunea dlor colegi V. A. Urechiă și Gr. Tocilescu despre serbarea dela Sibiu, precum și scrisoarea de mulțămire a dlui G. Barițiu, Academia — in ședința dela 29 maiu — a decis a publică intr'un volum o culegere in scrierile cele mai caracteristice eșite din condeiul dlui Barițiu in decursul lungi sale activități literare și politice începând dela 1838. Cu culegerea și coordonarea scrierilor, cari vor formă această publicațiune, s'a însărcinat o comisiune compusă din dnii D. Sturdza, Gr. G. Tocilescu și Nic. Densușianu.

Ședințele de peste an.

In ședințele din cursul anului, pe lângă lucrările curente, s'au citit mai multe memorii, s'au făcut diferite comunicări.

Mai ales dnii colegi Urechiă și Tocilescu au ocupat mai multe ședințe, cetind diferite lucrări.

Diferite lucrări au fost comunicate Academiei și se află trimise in studiul secțiunilor, cari ve vor prezentă in această sesiune raporte și propuneri asupra lor.

Evenimentul fericit care a inveselit întręga țără, căsătoria A. S. R. principelui României, a avut resunet și in Academie, care numără pe A. S. Regală principele moștenitor printre membrii sei onorari.

In ședința publică dela 15 ianuarie dl membru corespondent D. C. Ollănescu a cetit o odă de bun venit adresată «Altețelor Lor Regale principelui Ferdinand și principesei Maria ai României»; iar in ședința publică dela 5 februarie dl N. Quintescu a cetit «Omagiul artelor, scenă lirică după Schiller, adaptată principesei Maria a României cu ocasiunea căsătoriei și venirii in țără a Alteței Sale Regale.

Publicațiunile Academiei.

In cursul anului s'au făcut următoarele publicațiuni:

1. Din Analele Academiei s'au tipărit:

a) Tomul XIV, cuprindend Partea administrativă și debaterile din anul 1891—92.

b) Tomul XII — Memoriile secțiunei literare s'a terminat prin memoriul P. S. ep. Ghenadie al Rîmnicului despre «Doue manuscrise românești din secolul XVII».

c) Tomul XII — Memoriile secțiunei istorice s'a incheiat prin terminarea tipăririi număróselor documente anecstate la «Memoriul asupra periódei din istoria Românilor dela 1774—1786» de dl V. A. Urechiă. Pentru mai ușórá întrebuintare a bogatului material de documente istorice cuprinse și anecstate la acest memoriu, s'a făcut și tipărit la finele volumului un indice cronologic complet al tuturor documentelor.

d) In Tomul XIV — Memoriile secțiunei literare s'a tipărit memoriul dlui membru corespondent T. D. Sperantia despre fabulă și al dlui B. P. Hașdëu despre Genealogia popórelor balcanice. Acest volum se va incheia cu discursul de receptiune al dlui Iosif Vulcan despre fabulistul Dimitrie Țichindeal, discurs cetit in sesiunea trecută și al cărui manuscris se află încă la autor pentru revisiune și completare.

2. «Nașcerea și Inmormântarea la Români» de dl S. Fl. Marianu a intrunit in sesiunea trecută voturile dvóstre pentru acordarea premiului Eliade-Rădulescu, la al cărui concurs s'a prezentat. Decisiunea luată de Academie in sesiunea din 1891, ca membrii ei să nu mai póta prezentă lucrările lor la nici un concurs, a impeditat a se da dlui Marianu valórea premiului, care se acordase lucrării sale inainte de a se cunoșce numele autorului. In vederea însemnătăței lucrării și după hotărírea Academiei această scriere a fost tipărită, după cererea autorului, in doue volume deosebite: «Nașcerea la Români» și «Inmormântarea la Români».

3. Din Istoria lui Herodot, in traducerea premiată a dlui D. I. Ghica, s'au mai tipărit cólele 20—23.

4. Din colectiunea discursurilor și alocuțiunilor rostite de M. S. Regală in cursul întéilor 25 ani de domnie (1866—1891), s'au tipărit până acum 10 cóle.

5. Din «Etymologicum magnum Romaniae» colegul nostru dl B. P. Hașdëu a incheiat tomul II, terminând literele *A* și *Á*. A început apoi tomul III, din care fascióra 1, cuprindend litera *B* până la cuvântul *Ban* inclusiv, este terminată și vi se va prezentă chiar in cursul acestei sesiuni.

6. Dl coleg V. A. Urechiă a continuat la tipografia statului tipărirea scrierei sale «Istoria culturai națiionale». — «Istoria șcólelor dela 1800—1864», scrierea

căreia Academia i-a acordat în anul 1890 premiul Eliade-Rădulescu. Dl Urechia a prezentat tomul II al acestei publicațiuni, cuprindând anii 1838—1848.

Publicațiunile Hurmuzaki și cercetări istorice.

Marea publicațiune istorică, care se face sub auspiciile Academiei și sub numele nemuritorului Eudoxiu Hurmuzaki, a continuat și în anul trecut a se desvoltă atât prin tipărirea unor volume noue cât și prin procurare de documente istorice de prin diferite arhive.

În anul trecut s'a continuat lucrarea care se face de câțiva ani la Constantinopolu pentru a procură copii de documente istorice din arhivele Patriarhiei și ale altor instituțiuni ortodoxe grece din Turcia.

Documentele cari se procură prin aceste cercetări vor formă un forțe bogat material istoric de cel mai mare preț pentru cunoșcerea relațiunilor seculare ale țerilor române cu instituțiunile bisericești ortodoxe din Turcia.

Cercetările începute în anul 1891—92 în arhivele dela Sibiu de către dl archivar Fr. Zimmermann au fost continuate în anul trecut 1892—93, și ni s'au trimis în cursul anului 300 documente copiate și colecționate. Lucrarea continuă, și documentele în acest mod procurate vor aruncă forțe multă lumină asupra relațiunilor țerilor române cu vechiul principat vecin al Transilvaniei și în special cu bogatele și puternicele orașe Sibiu și Brașovul de lângă granițele țerei noastre.

Legate și Fonduri.

Starea fondurilor Academiei se va arată amănunțit în darea de sémă a cassierului-comptabil. Aici voi aduce la cunoșcință numai următoarele fapte privitoare la unele legate și fonduri.

1. Legatul lăsat de răposatul Vasile Adamachi dela Iași a fost dat de justiție în posesiunea Academiei încă pe când dvostre ve aflați întruniți în sesiunea generală din anul trecut. Atunci s'au luat în stăpânire valorile cari compun partea de avere mobilă din acest legat precum și casele din Iași, în cursul anului s'au luat apoi în posesiune și cele două moși ale răposatului: Roșiorii séu Capul delului (situată în plasa Moldova, județul Suceva), și Călimănescii (în județul Tutova, comuna Lălescii). Moșia Roșiorii eră dată în arendă dlor Leon Pineles și Isidor Last, cu 12,000 pe an și contractul de arendă espiră la Stul Gheorghe 1893; după convenitele publicațiuni ea a fost dată în arendă pe un period de 5 ani dlui Isidor Last pentru suma de 15,000 lei pe an.

Nepoții răposatului Adamachi au deschis proces înaintea instanțelor judecătorești, cerënd să se anuleze testamentul. Din cauza diferitelor formalități de procedură nu s'a putut încă ajunge la o sentință judecătorească. S'au luat înse convenitele măsuri pentru ca voința înscrisă în testament de generosul donator să fie respectată și întărită prin hotărârile justiției.

2. Prin încetarea din viață a lui Constantin Zappa, executor testamentar al răposatului donator al Academiei Evanghele Zappa, averea acestuia este reclamată în justiție de rudele răposatului, de statul Elin ca reprezentant al unor instituțiuni din Grecia, legatate prin testament, și de statul român ca avere rămasă vacantă prin lipsă de moștenitori legali. Academia are, după testamentul lui Evanghele Zappa, dreptul de a primi în fiecare an din averea acestuia suma de 1,000 galbeni, și pentru apărarea acestui drept al seu Academia a intervenit în proces, fiind reprezentată prin dl avocat D. Gianni asistat de dl coleg V. Maniu.

Până la terminarea procesului de fond tribunalul de Ialomița a instituit o curatelă asupra întregii averi atât a lui Evanghele cât și a lui Constantin Zappa. Această curatelă, avënd numai însărcinare de a face acte de administrare, nu a dat Academiei convenita sumă de 1,000 galbeni pentru anul 1892. Pentru încassarea acestei sume Academia a chemat în judecată numita curatelă înaintea tribunalului de Ialomița și a obținut sentință, care condamnă pe curatelă a plăti Academiei suma de 1,000 galbeni. Până acuma înse acea sentință nu a putut fi investită cu titlul executor și adusă la îndeplinire, ne fiind rămasă definitivă.

3. În situațiunea fondului Ioan Fētu s'a făcut schimbare. Conform decisiunii Academiei dela 3 aprilie 1889, s'a vëndut prin licitațiune publică la 24 octombrie pentru suma de 80,000 lei imobilul cu mōra de vapor, care se află pe șoséua Târgoviștei între cimitirul Sta Vineri și fabrica Societății pentru rafinarea petrolului. Prin această vëndare venitul acestui fond a crescut în mod însemnat.

Concursurile Premiilor. În sesiunea acestui an Academia are a acordă doué premii pentru opere publicate și trei pentru lucrări prezentate în manuscris asupra unor subiecte puse la concurs. Pentru aceste premii s'au prezentat următoarele publicațiuni și lucrări:

1. La concursul «Marelui Premiu Năsturel», de 12,000 lei, destinat celei mai bune cărți scrise în limba română cu conținut de ori-ce natură, tipărită dela 1 ianuarie 1889 până la 31 decembrie 1892, s'au prezentat următoarele publicațiuni:

Căpitan Dymolescu, «Arta în comandament». Târgoviște 1892. 1 vol. în 4° mic. Căpitan Dymolescu, «Desarmare». Târgoviște 1892. 1 vol. în 4° mic. Căpitan Dymolescu, «Idealul armatei române». Studii critice. București 1891. 1 vol. în 8°. M. Gaster, «Chrestomatie română». Leipzig, București 1891. 2 vol. în 8°. Th. P. Jerebie, «Funcționarii». București 1892. 1 vol. în 8°. G. G. Tocilescu, «Curs de Procedura Civilă». Iași, București 1889. 1893. 2 vol. în 8°. Ioan Slavici, «Novele». Vol. I. București 1892. 1 vol. în 8°. A. D. Xenopol, «Istoria Românilor». Iași 1888—1892. 5 vol. în 8°.

2. La concursul «Premiului Statului Eliade-Rădulescu» de 5,000 lei, ce este a se da unei cărți scrise în limba română cu conținut literar, care se va judecă mai meritorie printre cele publicate dela 1 ianuarie 1891 până la 31 decembrie 1892 s'au prezentat următoarele:

Theochar Alexi, «Parnasul român». Culegere de poezii. Brașov 1892. 1 vol. în 8°. G. Th. Aviniani, «Tratat despre espropriațiune pentru cauză de utilitate publică». București 1892. 1 vol. în 8°. Ioan Bogdan, «Vechile Cronice Moldovenesci până la Urechia». Textele slave cu studiu, traduceri și note. București 1891. 1 vol. în 4°. Barbu St. Delavrancea, «Parazitii». București 1893. 1 vol. în 8°. Bonifaciu Florescu, «Ritmuri și Rime». București 1892. 1 vol. în 8°. Lt Col P. V. Năsturel, «Stema României». Studiu critic din punctul de vedere eraldic. București 1892. 1 vol. în 8°. N. Petrașcu, «Mihail Eminescu». Studiu critic. București 1892. 1 vol. în 8°. Dem. I. Popilianu, «Dicționar latin-român». Craiova 1892. 1 vol. în 8°. L. Șăineanu, «Istoria filologiei române». Studii critice. București 1892. 1 vol. în 8°. D. Stăncescu, «Basmé» culese din gura poporului. București 1893. 1 vol. în 8°.

Notă. — Pentru aceste doué premii s'a mai prezentat și următoarea carte fără arătare la care anume premiu concurează:

Ioan Popescu, «Pedagogia». Ed. II. Sibiu 1892. 1 vol. in 8°.

Acastă lucrare rămâne a fi exclusă dela concurs, conform hotărârii Academiei din 31 martie 1892 că «concuranții sînt obligați a arăta anume premiul la care concurează».

2. La concursul «Premiului Statului Lazăr» de 5,000 lei, pentru care a fost publicat subiectul: «Studiul vinurilor din România din punctul de vedere economic și al compoziției lor chimice», s'a prezentat un manuscris cu devisa: «Incetul cu incetul se face oțetul. Cu timpul se face agurida miere».

4. Nici o lucrare nu s'a prezentat la concursul «Premiului G. San-Marin, de 1,500 lei, pentru care a fost publicat subiectul: «Considerațiuni asupra Comerțului României cu țările străine atât la Orient cât și la Occident, începînd cu secolul al XVI-lea până la anul 1860».

5. Asemenea nu s'a prezentat nici o lucrare la concursul «Premiului Neuschotz, de 1,500 lei, pentru care a fost publicat subiectul: «Compendiu istoric asupra dezvoltării industriale la Români până în 1875».

*

Apoi s'a citit *programa lucrărilor*.

1. Raportul secretarului general despre activitatea Academiei în 1892—93.

2. Alegerea comisiunii pentru examinarea lucrărilor făcute în 1892—93.

3. Alegerea comisiunii financiare pentru cercetarea compturilor pe 1892—93 și pentru formarea bugetului pe 1893—94.

4. Raportul somisiunii însărcinate cu împărțirea cărților didactice din fondul Ioan Fētu în 1892.

5. Alegerea comisiunii însărcinate cu distribuirea cărților didactice din fondul Ioan Fētu în 1893.

6. Raportul comisiunii permanente a bibliotecii, pentru 1892—93.

7. Raportul comisiunii însărcinate cu examinarea lucrărilor făcute în 1892—93.

8. Cestiunea ortografiei. Scrierea lui *u* mut final.

9. Determinarea subiectului pentru concursul Premiului Lazăr de 5,000 lei pentru 1897.

10. Decisiunea pentru publicarea premiilor San-Marin și Neuschotz.

11. Discursurile de recepțiune ale dlor membri Gr. G. Tocilescu și Sp. Haret, cu răspunsurile lor. (Art. 25 stat., 63 reg.)

12. Raportul comisiunii financiare asupra compturilor pe 1892—93.

13. Raportul comisiunii însărcinate cu cercetarea publicațiilor prezentate la concursul Marelui Premiu Năsturel de 12,000 lei și al Premiului Eliade-Rădulescu de 5,000 lei, pentru 1893.

14. Raportul comisiunii însărcinate cu cercetarea lucrărilor prezentate la concursul Premiului Lazăr de 5,000 lei, asupra subiectului: «Studiul vinurilor din România».

15. Alegerea comisiunii de 9 membri pentru cercetarea publicațiilor cari se vor prezenta la concursul premiilor Năsturel-Herescu de 4,000 lei și Lazăr de 5,000 lei, pentru anul 1894.

16. Alegerea comisiunii care va examina lucrările ce se vor prezenta la concursul Premiului Eliade-Rădulescu de 5,000 lei în 1894, asupra subiectului: «Studiul asupra basmelor române».

17. Alegerea comisiunii care va examina lucrările ce se vor prezenta la concursul premiului Alesandru

Bodescu de 1,500 lei, asupra subiectului: «Istoria teatrului în România».

18. Alegere de cinci membri ai Acedemiei, în locurile remase vacante: doi în secțiunea literară, doi în secțiunea istorică, unul în secțiunea științifică.

19. Alegeri de membri onorari și corespondenți.

20. Alegerea secretarilor pe 7 ani ai secțiunilor istorică și științifică. (Art. 16 stat.)

21. Formarea bugetului pentru anul 1893—94.

22. Alegerea președinților și vice-președinților secțiunilor pentru 1893—94. (Art. 15 stat.)

23. Alegerea delegațiunii pentru 1893—94. (Art. 15 stat.)

24. Raportul secretarului general asupra lucrărilor sesiunii generale din 1893.

*

Procedându-se la executarea lucrărilor indicate în program, s'a ales comisiunea pentru examinarea lucrărilor făcute în 1892—93 în persoanele dlor George Barițiu, Sp. Haret și Caragieni; iar în comisiunea financiară s'a ales dnii V. Babeș, Petru Poni și Gr. Stefanescu.

Poporațiunea din Havai.

În săptămânile trecute diarele politice au surprins lumea cu șcirea, că poporațiunea din Havai, insulele Sandvich, au detronat pe regina Lilioicalani și ș-a încorporat țera cu statele Unite americane.

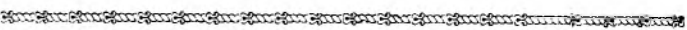
În Havai se află un fel de amestec al negrilor și albilor, popor semi-civilizat, de care până acuma lumea a știut prea puțin.

Sînt interesante amazonele din Havai, care într'un costum popular foarte practic, călăresc bărbătește, întocmai ca românele din munți. În capitala Honolulu, fețele de stări sociale mai înalte, apar în grupe înaintea castelului reginei, cu care apoi fac excursiuni interesante.

Grupa de sus reprezintă amazonele, iar portretul de jos din stînga este al ex-reginei Lilioicalani. Capul, gâtul și peptul lor e decorat cu flori, și dela șele anină în jos o pănură roșie sêu galbenă, care de-o lature a calului atinge pămîntul.

Grupa de jos reprezintă dansătoarele, care îmbrăcate în roșu sêu vînăt, jocă la sunetul dobei, bătută de o bătrână.

Havaianii sînt creștini, dar cu tôte aceste au mai păstrat drept suvenir idolul din stînga de sus. Casele lor au prospectul din figura de jos.

B o n b ó n e.

Un milion lepădat. — Așá pot să dică doi artiști italieni, Guido Ristori și Victorio Sornaja.

Ei acum un an se aflau la San Paulo (Brasilia), cel dintîiu ca tenor la opera companiei Emanuel și cel d'al doilea ca bariton la aceeaș operă.

Ei cumpărară câte un bilet la loteria braziliană Santa Caterina.

Plecând din San Paulo, Ristori dăruí biletul seu unui servitor dela teatrul Francesco Falcinelli și Sornaja îl dăruí unui anume Eugenio Lenci, agent teatral.

Mai dîilele trecute, pe când cei doi artiști care nici nu se mai gîndiau la bilete, Ristori care se află la Florența primeșce dela Falcinelli un mandat cu 500,000

de franci cu o scrisoare prin care i se spunea că Falcinelli, câștigase cu biletul ce-i dăruise, un milion și-i trimitea și lui o jumătate. Își poate ori-cine inchipuî bucuria artistului pe de o parte, iar pe de alta necasul lui că perduse ceialtați 500,000 de fr.

Dar, Sornaja e și mai necăjit căci a aflat că Lenci, câștigase cu biletul ce el i dăruise 500 000 de franci, fără ca să-i trimetă nici 5 parale.

Medicul. — Cu cât sînt mai mulți medici, cu atât procesul se lungesc.

Advocatul. — Așa e; dar cu cât sînt mai mulți doctori la un bolnav, cu atîta se scurtază.

Profesorul, către elevi: — Dacă 100 lei aduc 5 lei într'un an, cum să poți să scrii că 300 aduc 180 anual?

Elevul: Așa socotește tata dobânda.

LITERATURĂ și ARTE.

Nașcerea la Români. De un timp încôce literatura noastră relativă la studiarea obiceiurilor poporului nostru a luat un avânt foarte frumos. Apröpe tóte diarele și revistele publică poesii și povești populare, descrieri și datini și altele, care tóte sînt foarte importante pentru cunoșcerea unui popor. Impulsul cel mai mare inse în privința acésta se dá de către Academia Română, care a publicat un șir de premii pentru studii etnografice. Lucrarea despre care vrem să vorbim, a fost găsită mai bună la concursul din anul trecut. Ea pörtă titlul «Nașcerea la Români» și e datorită dlui S. Fl. Marianu, membru al Academiei Române, care între toți etnografii nostri de acumă ocupă locul de frunte. Este o adevărată plăcere să-i citești scrierile, căci are darul d'a ne prezenta în o formă ușoră și plăcută rezultatul neobositelor sale cercetări folcloriste. Lucrarea sa prezintă, apărută în editiunea Academiei Române, asemenea va fi salutată cu bucurie de către toți pricepătorii. Se imparte în următoarele capitole: Dorul României, În altă stare, Sburătorul, Samca séu Avestița, Nașcerea, Perderea, Scăldătórea, Slobođirea casei, Rodinii, Lăptarea, Ursitórele, (a se vedé în nr. de acum al foii noastre.) Botezul, Numele de botez, Mărturiile, Schimbarea numelui, Cumetria, Scăldăciunea, Scăldătórea nepótei, Inbisericirea, Colăcimea, Creșcerea, Bólele copíilor, Mésa mósei, Tunderea pėrului, Înțercarea. Adaus: Căntece de cumetrie, Căntece de légăn. Din acest sumar încă se vede, că autorul ș-a tratat materia din tóte punctele de vedere și n'a lăsat nimica neatins. Prețul volumului mare, de 437 pagine, e numai 5 lei.

Biblioteca pentru popor. La Mușetești în România s'a înființat o societate, care stăruiește să se dea poporului cărți de cetit. Spre a se alege lecturile potrivite, s'a constituit sub presiul dlui Gr. Tocilescu o comisiune. Acésta comisiune a ținut de curënd o ședință, în care s'a împărțit materialul bibliotecii și astfel se vor publică lucrări scrise în deobșce pentru deșteptarea și dezvoltarea gustului de cetit în popor: material plăcut, atrăgător, amuzant; pentru pregătirea preoților în cariera lor; pentru pregătirea învățătorilor în misiunea lor; pentru educațiunea slujbașilor rurali; pentru educațiunea agricultorilor; pentru perfecționarea industriilor casnice și rurale; pentru femeile și fetele țerance, edu-

cațiunea și cultura lor; pentru educațiunea adulților și copíilor în genere; pentru deșteptarea și dezvoltarea sentimentului național și patriotic; pentru povătuirea la bunul trai și la bunul gust; pentru paza sănătății: medicina poporală, veterinară și igienă; din filosofia poporală, literatură, artă; pentru vulgarizarea științei în popor; broșuri cu călătorii pe tot globul.

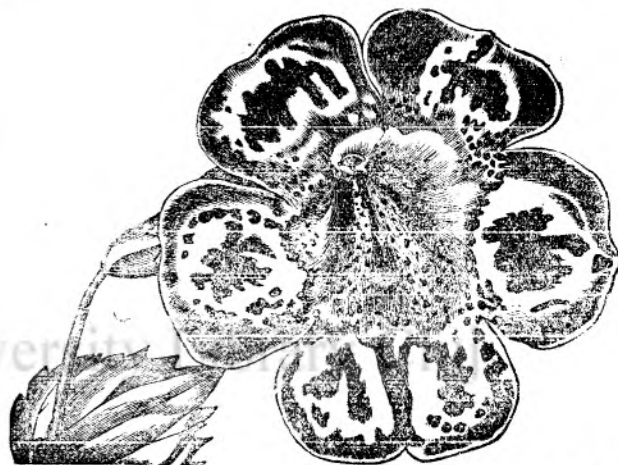
Călındarul săptămănie.

Diua sėpt.	Călındarul vechiu	Călınd. nou	Sórele
Domineca. 3-a din post Ev. dela Marcu c. 8 gl. 7, a inv. 7. res. ap			
Duminecă	28 Par. Vasilie	12 Constanța	6 19 6 1
Luni	1 Cuv. Eudochia	13 Ernest	6 18 6 2
Mărti	2 Mart. Theodot	14 Matilda	6 16 6 4
Mercuri	3 Mart. Eutropiu	15 Cristof	6 14 6 5
Joi	4 Cuv. Gerasim	16 Henrieta	6 12 6 6
Vineri	5 Mart. Conon	17 Gertrud	6 10 6 8
Sămbătă	6 SS. 42 Muc. d. Amoria	18 Alexandru	6 8 6 9

Proprietar, redactor respundător și editor:

IOSIF VULCAN

Fondată în 1850.

GAROL DELL' ORTÓ

negustorie de sēmēnte, la »Curuna Verde»
sēmēnte economice, de grădini și de flori.

Am onórea a recomandá onorab. public economical sēmēntele mele de lucernă francesă și ungu-răscă fără tortofel, sēmēntele de trifoiu roșu stirian, asemenea veritabilele și de nou îmbunătățitele sēmēnte de nași de nutreț Dobios oberndorfiani, Mamut-urieș, de soiul cel mai plăcut, de forma unei sticle, semilungureți, pentru cari garantes.

Am la dispoziție sēmēnte de ierbă engleză, care se póté cosi de trei ori, de pașișic și mestecătură de ierbă decorativă.

Așteptând cu cea mai mare promptitudine coman-dele onorab. public economical, rămân

cu stimă deosebită
Carol Dell' Ortó.

Oradea-mare, piața St. Ladislau, casa Kovács.

La dorință trimit franco contocurenturi ilus-trate. Coman-dele provinciale se efectuează repede și punc-tual; la coman-dele mai mari nu se compută spese de împachetare.

Sēmēntă de cânepă en gros și en detail.

(2) 3—3

